

ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ИЗПОЛЗВАНЕТО НА СОФТУЕР ПРИ ОБУЧЕНИЕТО ПО СОЛФЕЖ

ас. д-р Валери Пастармаджиев
ЮЗУ „Неофит Рилски“, гр. Благоевград

Анотация

През последните десетилетия се осъществява процес на интензивна интеграция на информационните и комуникационните технологии (ИКТ) в образователния процес на всяко ниво. ИКТ включват в себе си хардуер, софтуер и свързаност в мрежа. Разработен е и продължава да се разработва многообразен софтуер, част от който може да намери универсално приложение в образованието, но наред с това съществува и специализиран такъв.

По отношение на обучението по музика има създадени програми, насочени персонално към онези, които се стремят да придобият знания или да се усъвършенстват в сферата на музиката. В този смисъл цел на настоящото изследване е да се установи доколко определен софтуер би могъл да бъде полезен на студенти, изучаващи солфеж като част от тяхното висше музикално образование. Обект на анализа е софтуер, специално предназначен за изучаване на солфеж, а именно Gnu Solfege. Предмет на изследването са определени характеристики на софтуера, а именно: цена, инсталиране, интерфейс и възможности, приложими в обучението по солфеж.

Проведеното изследване показва, че като силни страни на програмта Gnu Solfege могат да се изведат свободния достъп до нея (безплатна е) и лесният за употреба интерфейс. Някои студенти могат да изпитат затруднения при инсталирането ѝ на „OS X“ (Mac) операционна система ако нямат необходими компютърни умения и знания, значителни над

средно ниво. Възможностите за изучаване на солфеж са свързани най-вече с придобиване на слухови умения за разпознаване на интервали, акорди и техните обръщания; практикум на разновидности на мажорни и минорни ладове; надграждане на метро-ритмичните способности, чрез различни прогресиращи упражнения; възможности за трениране чрез музикални и ритмични диктовки; теоретичен аспект; упражняване в разпознаване на различни акордови прогресии и някои каденцови движения.

Ключови думи: солфеж, ИКТ, Gnu Solfege, музикално обучение

Увод

През последните десетилетия се осъществява процес на интензивна интеграция на информационните и комуникационните технологии (ИКТ) в образователния процес на всяко ниво. ИКТ включват в себе си хардуер, софтуер и свързаност в мрежа. Разработен е и продължава да се разработва многообразен софтуер, част от който може да намери универсално приложение в образованието, но наред с това съществува и специализиран такъв.

По отношение на обучението по музика има създадени програми, насочени персонално към онези, които се стремят да придобият знания или да се усъвършенстват в сферата на музиката. В този смисъл цел на настоящото изследване е да се установи доколко определен софтуер би могъл да бъде полезен на студенти, изучаващи солфеж като част от тяхното висше музикално образование. Обект на анализа е софтуер, специално предназначен за изучаване на солфеж, а именно Gnu Solfege. Предмет на изследването са определени характеристики на софтуера, а именно: цена, инсталиране, интерфейс и възможности, приложими в обучението по солфеж.

Следва да се отбележи, че съществуват и други варианти за софтуер, който може да подпомогне обучението по солфеж. Като пример могат да се посочат EarMaster Pro, Auralia, Jalmus, Meludia, LenMus, Perfect Ear и други. (Alternativeto, 2018)

Софтуер при обучението по музика

В литературата съществуват множество примери за успешно прилагане на софтуерни приложения, водещи до високи нива на мотивация, включително при прилагане и адаптиране на ИКТ в обучението по музика (Lee, 2010, p. 1)

Според Салихова, за разлика от обичайните технически средства за обучение, ИКТ не само позволяват на обучаващия се да получи подбрана информация, но също така да се развиват интелектуалните и творчески им способности, техните умения самостоятелно да придобиват нови знания. (Салихова, 2014)

Както в образователния процес като цяло, така и в обучението по музика, ролята на преподавателя е ключова за употребата на софтуерни приложения, независимо от препятствия пред използването на новите технологии в някои учебни заведения. В обучението ИКТ могат да са от полза в това да помогне на студентите да развият своята музикалност или да подобрят уменията си за нотирание и способността да четат ноти. Съществена роля играе едновременното използване на звуци и нотирание, за което също може да се използват определени хардуер и софтуер. (Nelida, Pop and Dan, 2008, p. 2)

Солфежът като учебна дисциплина

Според А. Диамандиев „основният учебен материал на дисциплината солфеж обхваща тоновете на музикалната система, отношенията им по височина, сила и трайност-интервали, ладове, тоналности, метроритмика,

динамика, темпо, хоризонтална и вертикална организация на тоновете-мелидия, акорди, полифонични образувания и т. н.“ (Диамандиев, 1980, с. 3)

С цел развиване на аналитичните умения за възприемане, слушане и изпълнение на елементите и структурата на музикалното произведение, упражненията, които се провеждат в курса по солфеж е необходимо да бъдат в пряк допир с проблемите на теоретичните дисциплини. (Диамандиев, 1980, с. 3)

Цялостната същност при развитието на музикален слух има отношение както към едногласното и многогласно възприемане, така и към едногласното и многогласно възпроизвеждане. (Пеев и Манолов, 1979, с. 5)

Възможности, предлагани от GnuSolfege

Цена на продукта

„Gnu Solfege”¹ е бесплатно софтуерно приложение за „Windows”, “Mac”, „Linux” операционни системи.

Инсталиране

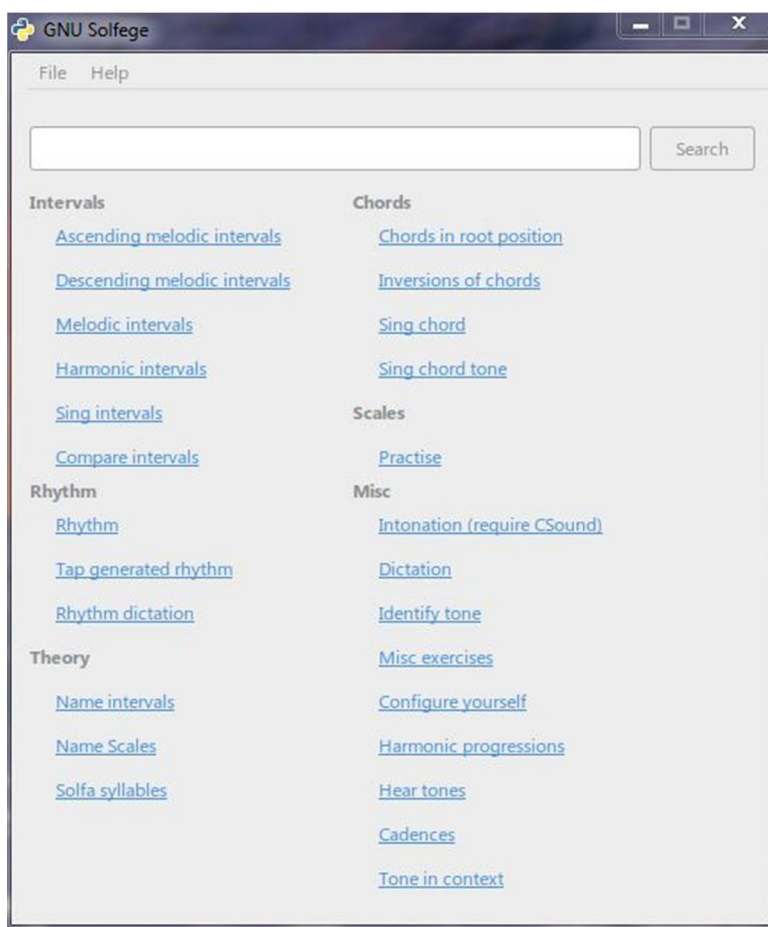
Програмата е лесна за инсталация на операционните системи Windows и Linux. Недостатък, който се открива при първите стъпки, е трудната инсталация за „OS X” (Mac) платформа. За целта са необходими компютърни умения и знания, значителни над средно ниво.

Интерфейс

Програмата притежава прозорец удобен за работа при избор на подраздели (Снимка 1). Веднага се забелязва леснодостъпният избор за вида на упражнение към което да се насочи потребителя.

¹ <https://sourceforge.net/projects/solfege/>

Снимка 1. Прозорец за работа при избор на подраздели

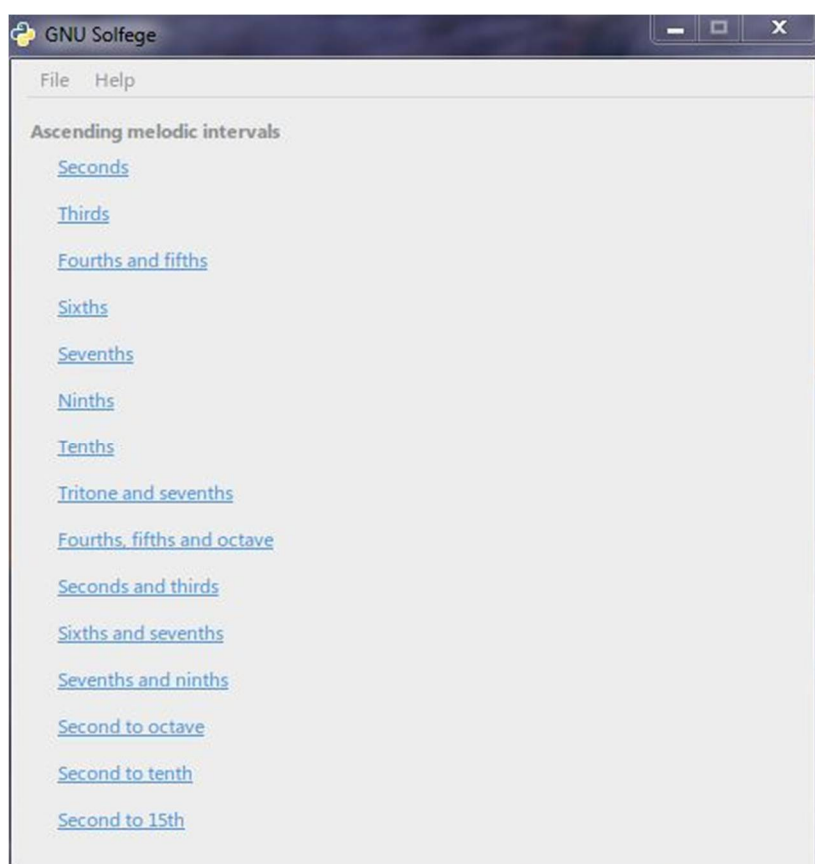
Функцията, да бъде лесно разширявана с файлове за уроци (файлове с данни), е удобство за потребителят да създава нови упражнения според неговите потребности. Това представлява следното: ако например е отворена секция за разпознаване на интервали, в стандартния панел има оределени групи от интервали за работа (малка секунда и голяма секунда). В самостоятелното конфигуриране, потребителя сам определя колко на брой да бъдат видовете интервали за разпознаване (малка секунда, голяма секунда, чиста квинта, малка секста и т.н.)

Възможности

В приложението „Gnu Solfège“ секцията интервали предлага разпознаване мелодично (във възходяща и низходяща посока) и хармонично, сравняване големината на интервалите.

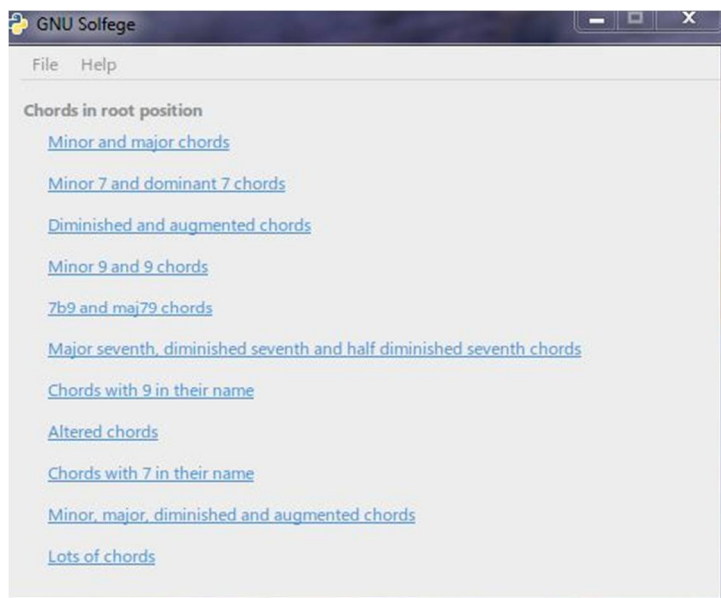
Например: след избиране на панел за разпознаване на интервали мелодично във възходяща посока, се отваря прозорец за избор от комбинация на интервали за разпознаване (Снимка 2). Това постепенно надграждане, увеличаване броя на видовете интервали при тяхното разпознаване, е възможност за упражняващия се да развива своето слухово възприятие.

Снимка 2. Прозорец за избор от комбинация на интервали за разпознаване

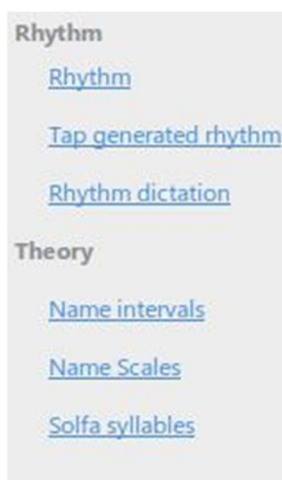
Следваща опция е определяне на акорди - големина, обръщения и изпяване на тон от акорда (основен, терцов и т.н.) (Снимка 3). Тази част от музикалния тренинг развива аналитичните способности при възприемане, слушане и изпълнение на музика. Целта е усъвършенстване в хоризонталната организация на тоновете и музикално възприемане на едно по-високо равнище.

Снимка 3. Опция за определяне на акорди

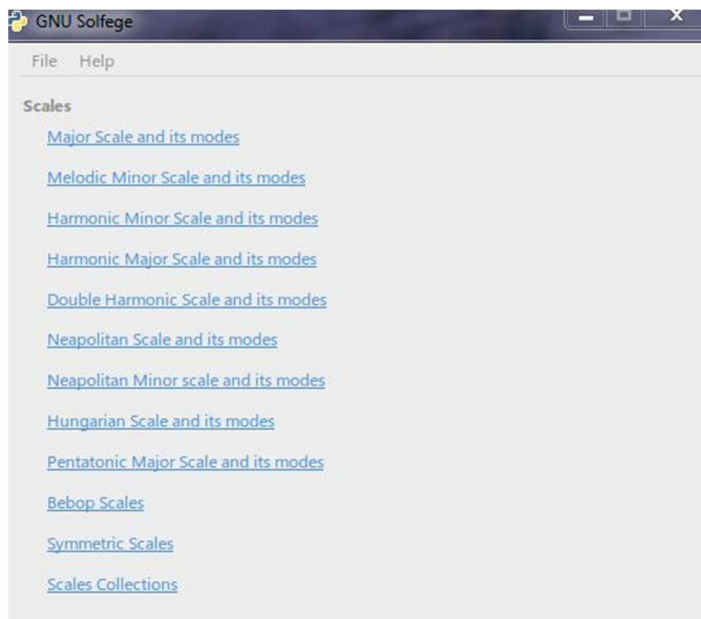
Приложението притежава още ритмични упражнения, теория (Снимка 4). Като важна част от музикалната организация, метроритмическите умения за възприемане и възпроизвеждане на музика, този панел от упражнения представя разнообразен набор от упражнения.

Снимка 4. Опция за ритмични упражнения и теория

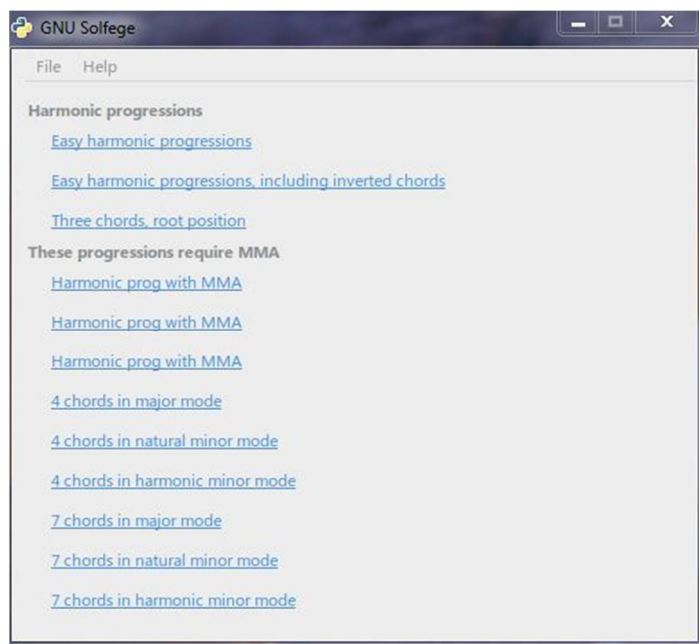
На снимка 5 е представена опцията за разпознаване на ладове). Тази секция представя набор от възможности, за разпознаване на мажорни и минорни ладове и техните разновидности. Освен възходящо и низходящо възпроизведени, има възможност за прослушване на арпежи по терци и кварта .

Снимка 5. Опция за разпознаване на ладове

На снимка 6 са представени различни хармонични прогресии. В този раздел са налични различни акордови прогресии. Трябва да се разпознаят функциите, обръщенията и движението на акордовите последования.

Снимка 6. Опции за хармонични прогресии

Софтуерът дава възможност и за упражняване на някои каденцови движения (Снимка 7). Тази функция предлага възпроизвеждане и разпознаване на някои каденцови последования. Програмата предлага същите възможности за избор, както при раздела за разпознаване на интервали.

Снимка 7. Опция за каденцови движения

Perfect authentic cadence	Imperfect authentic cadence
Plagal cadence	Deceptive cadence
Half cadence	

Заклучение

Проведеното изследване показва, че като силни страни на програмта Gnu Solfège могат да се изведат свободния достъп до нея (безплатна е) и лесният за употреба интерфейс. Някои студенти могат да изпитат затруднения при инсталирането ѝ ако нямат достатъчно компютърни умения. Възможностите за изучаване на солфедж са свързани най-вече с придобиване на слухови умения за разпознаване на интервали, акорди и

техните обръщания; практикум на разновидности на мажорни и минорни ладове; надграждане на метро-ритмичните способности, чрез различни прогресиращи упражнения; възможности за трениране чрез музикални и ритмични диктовки; теоретичен аспект; упражняване в разпознаване на различни акордови прогресии и някои каденцови движения.

Използвана литература

Диамандиев, А. (1980) Технически упражнения за овладяване на интервалите, София, Издателство Музика.

Пеев, Ив., Манолов, Здр. (1979) Курс за изучаване на едногласна диктовка, София, Издателство Музика

Салихова, Л. (2014) Использование информационно – коммуникационных технологий в преподавании музыки в общеобразовательной школе (<http://nsportal.ru/shkola/muzyka/library/2014/02/16/ispolzovanie-ikt-v-prepodavanii-muzyki-v-obshcheobrazovatelnoy>), последно посетен на 01.11.2018

Alternativeto. (2018) Alternatives to GnuSolfege for all platforms with any license. Retrieved from <https://alternativeto.net/software/solfege/> on 30.10.2018
<https://sourceforge.net/projects/solfege/>

Lee, B. K. Y. (2010). ICT integration in primary school music education: Experience of pioneering countries and its implications for implementation in Hong Kong. *Asia-Pacific Journal for Arts Education*, 8(4), pp. 1-30

Nelida, N., Pop, C., Dan., N. (2008) New Music Teaching Strategies using ICT, Conference ICL2008. Retrieved from http://www.icl-conference.org/dl/proceedings/2008/finalpaper/Contribution277_a.pdf on 16.10.2017